

Förskolläraryrket

STUDIEGUIDE

1FL001

Förskolan – barns första skola

Hösten 2014

Kursansvarig: Gunilla Sunesson, UV

Innehåll

1	KURSEN I KORTHET	3
2	KURSENS SYFTE OCH MÅL.....	5
3	KURSENS EXAMINATIONER OCH BEDÖMNING.....	6
	EXAMINATIONER I UVK-KURS	7
4	UNDERVISNINGSFORMER.....	8
	FÖRELÄSNINGAR FÖR ÖVERBLICK OCH FÖRDJUPNING.....	8
	SEMINARIER	8
	WORKSHOP.....	8
	KURSLITTERATUR	9
	BASGRUPPER	9
	FÄLTSTUDIER	9
	MYMOODLE.....	9
	SCHEMA.....	9
5	KONTAKTPERSONER	10
6	DELKURS 1 VECKA FÖR VECKA	11
8	UPPGIFTER DELKURS 1	16
	SEMINARIEUPPGIFT 1: FÖRSKOLANS HISTORIA OCH FRAMVÄXT	16
	MUNTLLIG WORKSHOP/EXAMINATION	17
	VISA KUNSKAP OM OCH FÖRMÅGA TILL KOMMUNIKATIV KOMPETENS.....	17
	STUDIEGRUPPSARBETE 1:.....	18
	FÖRSKOLANS HISTORIA, FRAMVÄXT OCH UPPDRAG I SAMHÄLLET	18
	WORKSHOP: LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLAN.....	19
	STUDIEGRUPPSARBETE 2:.....	20
	FÖRSKOLANS DEMOKRATISKA UPPDRAG	20
	WORKSHOP: ROLLSPEL	20
	SEMINARIEUPPGIFT 2: DEN VÄRDEFULLA PRAKTIKEN.....	21
	GRUPPUPPGIFT: ETT PEDAGOGISKT OCH ETISKT DILEMMA	22
	LITTERATUR:	22
	EXAMINATIONSUPPGIFT 1:	23
	FÖRSKOLANS HISTORIA, VÄRDEGRUND OCH SAMHÄLLELIGA VILLKOR 7,5 HP	23

1 Kursen i korthet

Förskolan är det första steget i samhällets samlade utbildningssystem. En förskola präglad av hög kvalitet och tillgänglighet har i Sverige i allt högre grad kommit att betraktas som en självklar del av det moderna välfärdssamhället. Förskolan är i dag en självklar del av barnfamiljernas vardag, men så har det inte alltid varit. Från att ha varit en del av familjepolitiken utgör förskolan sedan slutet av 1990-talet det första steget i ett sammanhållet utbildningssystem. Genom införandet av en läroplan för förskolan 1998 förtydligades förskolans pedagogiska uppdrag och verksamheten fick mer preciserade nationella mål. Under det senaste årtiondet har det pedagogiska uppdraget i den svenska förskolan fått en allt större betydelse. För att synliggöra detta reviderades förskolans läroplan 2010. Den reviderade läroplanen trädde i kraft 2011-07-01 samtidigt som den nya skollagen införs. Förskolan blev därmed en egen skolform samtidigt som man betonar att förskolans uppdrag, med en pedagogik där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet, ska kvarstå. Verksamheten i förskolan ska främja barns utveckling, kreativitet och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för verksamheten.

Kursen *Förskolan – barns första skola* – är den första kursen i din utbildning till förskollärare. Kursen tillhör den **utbildningsvetenskapliga kärnan** som omfattar totalt 60 hp i samtliga inriktningar inom lärarutbildningen. Viktiga kunskaper för alla lärare och förskollärare, som t ex värdegrund, konflikthantering, ledarskap, läroplansteori, utvärdering och utvecklingsarbete utgör den utbildningsvetenskapliga kärnan. I många fall kommer föreläsningarna i denna kurs att vara gemensamma för de olika lärarkategorierna, för att sedan följas upp i yrkesspecifika seminarier. De olika områdena inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ges därmed ett innehåll och tillämpningar som ligger inom kommande yrkesutövning för respektive studentgrupp.

Med den här kursen vill vi anlägga en första grund i din utveckling till en professionell förskollärare. Kursen bidrar också med olika verktyg som du behöver som student i högre utbildning. I mötet med något nytt eller okänt försöker vi människor tolka situationen utifrån våra tidigare erfarenheter och förutsättningar. Hur vi tolkar och förstår en situation bidrar till vårt fortsatta handlande. Hur vi skapar mening blir en grundläggande byggsten i ett fortsatt lärande. Som förskollärare behöver vi behärska en stor variation både för undervisning och i kommunikationen med barn, vårdnadshavare, arbetsgivare och det omgivande samhället och i detta sammanhang inte minst – för det egna lärandet. I kursen läggs grunden till förståelse för några av de olika former som har stor betydelse för din framtida kommunikativa kompetens, bl a behandlas *akademiskt skrivande och retorik*.

Kursen *Förskolan – barns första skola* består av två delkurser:

Delkurs 1 – Förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor, 7,5 hp

Delkurs 2 – Barns utveckling i relation till lärande i förskolan, 7,5 hp

I **första delkursen** behandlas *förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor*. Vad har möjliggjort utvecklingen av förskolan och förskolläraryrket? Hur kan vi förstå förskolan som en *samhällelig institution*?

Svensk förskola, skola och fritidshem är statligt reglerade verksamheter. Som anställda inom skola och förskola måste vi därför ha kunskap och kännedom om de texter som reglerar och stödjer oss i vårt arbete. Staten, men även den enskilda kommunen, utarbetar olika texter och dokument för att styra och kontrollera förskolans och skolans verksamhet.

Dessa dokument brukar benämnas *styrdokument* och är utformade i demokratiska processer på olika samhälleliga nivåer. Som lärare måste vi vara förtrogna med dessa dokument för att de skall kunna fungera som det stöd för verksamheten som det var tänkt. Läroplanen anger inte *hur* målen ska nås, detta överläts till de verksamma förskollärarna att finna svar på. Därför måste man också kunna tolka och kritiskt granska styrdokument och regelverk.

Delkursen behandlar också *demokrati- och värdegrundsfrågor* och de värden, värderingar och normer som utgör grunden för en förskollärares pedagogiska handlingar samt hur undervisningen kan formas så att den präglas av olika perspektiv på hållbar utveckling.

Kunskapsbegreppets komplexitet liksom teorier om *barns lärande och utveckling* kommer att behandlas i den **andra delkursen**. Delkursens bärande tema är att utveckling och lärande, vilket dels sker i såväl vardagliga som formella sammanhang, dels handlar om individuella och kollektiva förändringsprocesser som hänger samman med barns olika förutsättningar och skiftande villkor. Hur kan kunskap, lärande och utveckling förstås? Hur kan man göra för att stödja och stimulera alla barns utveckling och lärande?

För alla kategorier av lärare är kunskap och lärande centrala begrepp. Uppfattningar om vad kunskap är, om vad som är viktig och mindre viktig kunskap, om vad kunskap kan och skall användas till har dock växlat över tid. Likaså existerar många olika uppfattningar om hur människan lär och utvecklas. Såväl filosofer som forskare har länge försökt besvara frågor om kunskapens ursprung och frågor om lärandets processer och villkor. I denna delkurs kommer såväl kunskapsbegrepp som teorier om lärande och utveckling att behandlas både i föreläsningar och i seminarier där också den aktuella kurslitteraturen diskuteras.

Hur kunskap värderas/värderats kulturellt och historiskt, dess grunder och konsekvenser är viktigt att känna till för att kunna anlägga ett kritiskt granskande perspektiv. En kritisk granskande kompetens som vilar på vetenskapliga grundinsikter och kunskaper är en målsättning för högre utbildning och syftar till att ni skall utvecklas bortom personligt tyckande och oreflekterad tradition. Med en sådan grundkompetens kan ni komma att bidra till analys och utveckling av de verksamheter ni verkar inom. Vägen dit är lång men påbörjas här med inslag som kopplar vetenskaplighet till utveckling inom yrket.

2 Kursens syfte och mål

Kursens övergripande syfte är att den studerande skall utveckla en förståelse för dagens förskola och dess verksamhet genom kunskap om och förståelse för de historiska och samhälleliga villkor som präglat och alltjämt präglar förskolan som institution samt dess styrning och organisation. Demokratin, värnandet om de mänskliga rättigheterna, värdegrundsfrågor samt utbildningsväsendets bidrag till kunskaper om en hållbar utveckling behandlas. Kursen syftar också till att den studerande ska utveckla grundläggande kunskaper om barns utveckling och lärande som grund för sin professionella verksamhet.

Delkurs 1: Förskolans historia, värdegrund och samhälleliga villkor, 7.5 hp

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärares demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Delkurs 2: Barns utveckling i relation till lärande i förskolan, 7.5 hp

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- beskriva och visa förståelse för olika teorier kring lärande och lärandets villkor
- identifiera skillnader och likheter mellan olika kunskapstraditioner i och utanför förskolan
- beskriva olika teorier om barns utveckling samt visa på pedagogiska konsekvenser av dessa
- använda observation som vetenskaplig metod
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i sin roll som studerande i högre utbildning och för utvecklandet av ett yrkeskunnande

Dessa förväntade studieresultat examineras enligt beskrivning i följande avsnitt.

3 Kursens examinationer och bedömning

Institutionen för utbildningsvetenskap (UV) har huvudansvaret för kursen och examinerar samtliga poäng. Examination sker i form av obligatoriska seminarier/workshops, muntlig examination, inlämningsuppgifter, gruppredovisning samt salstentamen.

När du skickar/lämnar in uppgifter till din basgruppslärare ska alla dokument vara tydligt namngivna och sidorna vara numrerade (vi skriver ut på gemensamma skrivare på institutionen). **Använd sidhuvud** med följande innehåll:

Linnéuniversitetet Institutionen för utbildningsvetenskap 1FL001 Förskolan – barns första skola, delkurs XX Anna Andersson (och andras namn om det är en gruppuppgift) Basgrupp XX Uppgift XX
--

Examination sker i relation till förväntade studieresultat, muntligt eller skriftligt, enskilt eller i grupp. Samtliga seminarier där lärare medverkar är en form av examination.

Vid bedömning av uppgifter ser läraren först till om hela uppgiften är genomförd enligt studieguidens föreskrifter, bl a beträffande innehåll, form och omfattning samt om litteratur som hör till uppgiften har använts och synliggjorts. Därefter bedöms uppgiftens kvalitet i förhållande till bedömningskriterier för varje uppgift.

Att vara **aktivt deltagande** i de olika seminariediskussionerna ses som en förutsättning för att du ska lyckas utveckla och fördjupa din kunskap och förståelse i relation till kursens innehåll, litteratur och frågor och därmed genomföra uppgifterna på ett tillfredställande sätt, men även som ett kvalitativt kriterium.

Det är viktigt att du behärskar en tydlig och konsekvent referenshantering i de texter du lämnar in. För att undvika frågetecken kring tankars ursprung i dina arbeten vi vill därför att du besöker Refero - antiplagieringsguiden, om hur du använder och refererar till andras texter <http://bi.lnu.se/Refero/Intro.php> Inlämnade examinationsuppgifter granskas i ett antiplagiatsystem kopplat till lärplattformen MyMoodle.

Kommentarer på inlämnade uppgifter kan du räkna med att få efter 15 arbetsdagar från angivet inlämningsdatum (om ej annat anges i tidsplanen). Om uppgiften ej är godkänd eller behöver kompletteras är nästa inlämningstillfälle ca fem veckor efter det första. Uppgift som ej lämnats in eller godkänts vid dessa båda tillfällen erbjuds ett tredje prövningstillfälle i slutet av terminen. Vid behov av fler prövningstillfällen erbjuds detta i samband med att kursen ges nästa gång.

De flesta uppgifter är <i>individuella</i> , vilket innebär att du självständigt måste formulera dina svar på frågeställningarna. Givetvis får ni gärna diskutera i grupp men själva skrivprocessen är individuell!

Examinationer i UVK-kurs

1FL001 Förskolan – barns första skola (15 hp)

Delkurs 1: Förskolans historia, värdegrund och samhällseliga villkor

1401 (7,5 hp) Förskolans historia, styrning och samhällseliga villkor

Demokrati och värdegrund

- Seminarieuppgift 1 – aktivt och förberett deltagande i seminarium
Förskolans historia och framväxt
- Examinationsuppgift 1 – muntlig examination
kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens U/G
- Studiegruppsarbete *Utbildningsväsendet och förskolans historia och framväxt*
- Aktivt deltagande i workshop *Läroplan för förskolan*
- Aktivt deltagande i Workshop/Rollspel
- Seminarieuppgift 2 – aktivt och förberett deltagande i seminarium
Den värdefulla praktiken
- Studiegruppsarbete *Demokratiuppgift i förskolan*
- Gruppuppgift samt redovisning
Ett pedagogiskt och etiskt dilemma U/G
- Examinationsuppgift 1 – skriftlig inlämningsuppgift
Förskolans historia, värdegrund och samhällseliga villkor U/G/VG

För GODKÄNT på momentet ovan krävs att

- samtliga delar är genomförda och bedömda minst godkänt

För VÄL GODKÄNT krävs, utöver att uppfylla kriterier för godkänt, att

- examinationsuppgift 1 är bedömd väl godkänd (VG)

Delkurs 2: Barns utveckling i relation till lärande i förskolan

1402 (7,5 hp) Barns utveckling i relation till lärande i förskolan

- Workshop: *Kunskap och lärande* – aktivt deltagande
- Aktivt deltagande i workshop *Akademiskt skrivande*
- Seminarieuppgift 3 – aktivt och förberett deltagande i seminarium
Kunskap
- Seminarieuppgift 4 – aktivt och förberett deltagande i seminarium
Lärande
- Fältstudieuppgift, inkl bearbetande seminarium
Observation av pedagogisk verksamhet U/G
- Examinationsuppgift 2A: Kunskap och lärande – salstentamen U/G
- Seminarieuppgift 5 – aktivt och förberett deltagande i seminarium
Barns utveckling i ett helhetsperspektiv
- Examinationsuppgift 2B – skriftlig inlämningsuppgift
Barns utveckling i relation till lärande i förskola U/G/VG

För GODKÄNT på momentet ovan krävs att

- samtliga delar, inklusive Examinationsuppgift 2A, är genomförda och bedömda minst godkänt

För VÄL GODKÄNT krävs, utöver att uppfylla kriterier för godkänt, att

- examinationsuppgift 2B är bedömd väl godkänd (VG)

För GODKÄNT på kursen som helhet, 1 FL001 15 hp, krävs att

- samtliga moment, dvs 1401 och 1402 är godkända

För VÄL GODKÄNT på kursen som helhet, krävs utöver kriterier för godkänt, att båda VG-uppgifterna är bedömda väl godkänd

4 Undervisningsformer

Föreläsningar för överblick och fördjupning

Närvaro vid kursens föreläsningar rekommenderas av ett flertal skäl:

- (1) En föreläsare sätter vanligtvis in det aktuella ämnesområdet och aktuell litteratur i *ett vidare sammanhang* vilket gör att kurslitteraturens texter blir begripligare.
- (2) Föreläsaren kan också presentera *olika perspektiv* på det problemområde som avhandlas och därmed bana väg för ditt eget arbete med att tolka och försöka förstå viktiga aspekter på det aktuella området och litteraturen.
- (3) En föreläsare kan i sin föreläsning också *belysa och fördjupa* särskilt väsentliga och intressanta avsnitt inom ett problemområde och därmed kanske inspirera till en fördjupning i ett visst intresseområde.

En föreläsning är således aldrig en enkel, ”mekanisk” överföring och förmedling av kurslitteraturen. Det förutsätts att du själv läser den aktuella kurslitteraturen, men en föreläsning kan på olika sätt stödja en sådan inläsning och läroprocess.

Seminarier

Ett syfte med seminarier är att i grupp behandla ett innehåll med hjälp av i förväg angiven litteratur. Ett annat syfte är att skapa goda förutsättningar för lärande i samspel med andra. I detta samlärande uppstår nya tankar och idéer, olika perspektiv möts och bryts. Närvaro och aktivt deltagande vid dessa seminarier är *obligatoriskt*. Varje student skall infinna sig till seminariet *väl inläst och skriftligt förberedd*.

Till de flesta av kursens seminarier finns i denna studieguide seminarieuppgifter bestående av frågeställningar eller uppgifter som du skriftligt ska ha bearbetat inför seminariet. Det är dessa texter som utgör en slags stomme för de diskussioner och överläggningar som förväntas komma till stånd vid seminariet.

Du förbereder dig inför seminarierna genom att utgå från seminarieuppgiften och skriftligt sammanfatta och reflektera över innehåll i föreläsningar och kurslitteratur. Dessa texter utgör sedan underlag för diskussionerna på seminarierna där innehållet examineras. Det innebär att du muntligt ska kunna redogöra för din skriftliga reflektion, diskutera och problematisera innehållet i din och andras texter tillsammans med övriga studenter i gruppen. Du ska också vara beredd att läsa hela eller delar av din text. Det är alltså viktigt att du kommer till seminariet påläst och väl förberedd, vilket är en förutsättning för att seminariet skall bli ett forum för lärande. De flesta seminarierna leds av en lärare.

Vi rekommenderar att du efter varje seminarium förändrar, kompletterar och kommenterar din text i en form som passar dig. De bearbetade texterna kan sedan användas som underlag för kommande examinationsuppgifter eller reflektioner av olika slag. På detta sätt knyter du också samman kursens olika delar till en helhet.

Workshop

Workshop är en variant av seminarium som inte kräver inläsning och skriftlig förberedelse i samma omfattning. En workshop är ett seminarium av mer praktiskt karaktär, t ex rollspel. Närvaro och aktivt deltagande är *obligatoriskt* även vid dessa tillfällen.

Kurslitteratur

Litteraturen i kursen är till för att bredda och fördjupa din förståelse. Litteraturen examineras i seminarier och skriftliga uppgifter. Det är därför av stor vikt att litteraturen synliggörs i dina inlämningsuppgifter. Det innebär att referenser och referenslista ska finnas med i alla texter som lämnas in till läraren.

Basgrupper

Under kursen är studenterna indelade i basgrupper med 15-20 studenter i varje grupp. Basgruppen utgör en social tillhörighet men är också den grupp som träffas och bearbetar kursens innehåll vid seminarier/workshops. Seminarierna leds vid de flesta tillfällena av en basgruppslärare. Basgruppsläraren är studentens närmaste kontaktperson under kursen.

Fältstudier

För att förstärka kopplingen till utbildningens verksamhetsförlagda del kommer fältstudier att genomföras i delkurs 2. Under fältstudierna kommer du att studera olika innehållsområden/fenomen i förskolan.

MyMoodle

MyMoodle är vår lärplattform på Linnéuniversitetet vilket innebär att det är den digitala miljö som används för kommunikation och publicering av material vid lärarutbildningen. Förhoppningsvis har du redan registrerat dig och fått inloggningsuppgifter som student på Linnéuniversitetet. Inloggningsuppgifterna gäller till alla system du använder under din studietid. Om du är ny student på Linnéuniversitetet och du inte har skaffat studentkonto och/eller registrerat dig gör det du det här: <http://lnu.se/student/ny-pa-linneuniversitetet>

Du loggar in med ditt studentkonto genom att gå till <http://lnu.se/student> och sedan välja länken "Studentwebben". Då kommer du till en inloggningsruta där du skall skriva in ditt användarnamn och lösenord. När du loggat in hittar du dina kurser som du är behörig till i en lista på sidan som presenterats. När du klickat på den kurs du vill gå in i öppnar sig lärplattformen i ett nytt webbfönster. Logga eventuellt in igen (om det behövs) med ditt användarnamn och lösenord för att komma till kursen.

I MyMoodle har vi skapat ett "klassrum" för kursen där du hittar information som du söker om kursens upplägg i form av scheman, kursplaner och studieguide. Här kan du kommunicera med din basgruppslärare och/eller kurskamrater i olika forum/diskussionsgrupper. MyMoodle används också för *kontinuerlig information* under kursens gång, t ex kommer eventuella förändringar i schemat och information om examinationer att anslås här.

Schema

Det schema som finns tillgängligt i MyMoodle är preliminärt vilket innebär att det kan komma att ske mindre förändringar. Det är därför viktigt att du ständigt håller dig à jour genom att alltid läsa alla meddelanden i MyMoodle.

5 Kontaktpersoner

Kursansvariga:

GSU Gunilla Sunesson

tel: 0470-70 82 43

e-post: gunilla.sunesson@lnu.se

Basgruppslärare:

DGR Dragana Grbavac

tel: 0470-

e-post: dragana.grbavac@lnu.se

MOL Maria Olsson

tel: 0470-70 88 75

e-post: maria.olsson@lnu.se

SPA Susann Paulsson

tel: 0470-70 82 65

e-post: susann.paulsson@lnu.se

GSU Gunilla Sunesson

tel: 0470-70 82 43

e-post: gunilla.sunesson@lnu.se

Föreläsare:

Framgår av schema

6 Delkurs 1 vecka för vecka

Notera att denna veckoöversikt inte innehåller detaljer utan måste kompletteras med schemat. De förväntade studieresultat som anges här är hämtade ur kursplanen och är de som *i första hand* är knutna till veckans innehåll.

V 36

Perspektiv på förskollärares uppdrag

Din förskollärarytbildning börjar med att alla blivande lärare hälsas välkomna till Linnéuniversitetets lärarutbildning av Kristina Jakobsen och därefter en föreläsning med Per Gerrevall, professor i pedagogik. På eftermiddagen föreläser professor Mats Trondman.

Linnéuniversitetets rektor Stephen Hwang hälsar nya studenter välkomna på tisdagen.

Gunilla Sunesson, kursansvarig, introducerar på tisdagen den första kursens upplägg och innehåll. Under introduktionen presenteras även undervisningsformer och en genomgång av studieguide och schema för delkurs 1 görs. Studenter och basgruppslärare träffas därefter i så kallade introduktionsseminarier för att lära känna varandra. Under onsdagen har Lärarutbildningskansliet ordet och Kristina Jakobsen, programsamordnare för förskollärarytprogrammet, informerar om programmet som helhet och utbildningens mer konkreta och praktiska frågor.

Under veckan introduceras du alltså i förskollärarytprogrammet och universitetsstudier. Litteratur och föreläsningar behandlar utbildningsväsendet och förskolans historia och framväxt, förskolläraryrket, förskolan som organisation, vad som format den och hur den i sin tur formar andra. Inslagen handlar om den betydelse som förskolan och förskolläraren har haft och har såväl för samhället i stort som för den enskilde individen. Många har uppfattningar om hur förskolan borde se ut och hur man bör arbeta i förskolan, men inte lika många vet hur förskolan egentligen ser ut och varför. Inom detta område i kursen är målet att du som student skall kunna förstå förskolan som en organisation i ständig förvandling och kunna redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv.

Vidare introduceras begreppet vetenskapligt förhållningssätt samt skrivandets och samtalandets betydelse. Detta är något som ska tillämpas i såväl denna kurs som i kommande kurser. Veckans föreläsningar samordnas till viss del med grundlärarprogrammet.

Veckan avslutas med en föreläsning om förskolans historia och framväxt.

Förväntade studieresultat:

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och organisation
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Dimenäs, Jörgen [red.] (2007) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket*, kap 1

Fällman, Barbro(2002) *Tala & engagera. Populär presentationsteknik.*.

Lundgren m fl (2014) *Lärande, skola och bildning*, kap 1-4

Riddersporre, Bim & Persson, Sven (2010) *Utbildningsvetenskap för förskolan*, del I, kap 1-3.

Föreläsning: Att utvecklas till och som lärare i en tid av ständiga utmaningar

Föreläsare: Per Gerrevall, professor i pedagogik.

Föreläsning: Om konsten att vara lärare

Vad kan det innebära att vara lärare i ett föränderligt samhälle och vad kan krävas av framtidens lärare?

Föreläsare: Mats Trondman, professor i kultursociologi

Introduktion till kursen

Gunilla Sunesson, kursansvarig

Föreläsning: Skriva och samtala för att tänka och lära

Vilken betydelse har skrivande för studenters lärande? Föreläsningen tar med utgångspunkt i sociokulturell teori upp samspelets och språkets betydelse för tänkande och lärande. Skillnaden mellan tankeskrivande eller reflektionsskrivande *och* skriva för att kommunicera tas upp och diskuteras genom konkreta exempel

Föreläsare: Eva Klinthäll, adjunkt i pedagogik och högstadielärare

Föreläsning: Förskolans historia och framväxt

Föreläsningen ger en historisk tillbakablick och visar hur förskolan och förskolläraryrket växt fram och utvecklats.

Föreläsare: Birgitta Lundbäck, adjunkt i pedagogik, förskollärare och specialpedagog

V 37

Utbildningsväsendet och förskolans historia och framväxt

Temat utbildningsväsendet och förskolans historia och framväxt bearbetas och utvecklas i ett seminarium (se seminarium 1).

Biblioteksinformation: Ann-Louise Larsson, bibliotekarie, informerar om universitetsbibliotekets service

Under veckan ges också information om den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU).

Förväntade studieresultat:

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och organisation
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Fällman, Barbro(2002) *Tala & engagera. Populär presentationsteknik.*

Lindstedt, Inger (2013). *Textens hantverk: om retorik och skrivande*. 2., [rev.] uppl.

Lundgren m fl (2010) *Lärande, skola och bildning*, kap 1-4

Riddersporre, Bim & Persson, Sven (2010) *Utbildningsvetenskap för förskolan*, del I, kap 1-3

V38

Förskolans styrning, organisation och samhälleliga villkor samt demokratiuppdraget

Veckan börjar med en muntlig workshop/examination om kommunikativ kompetens. Dessutom ett studiegruppsarbete om utbildningsväsendet och förskolans historia och framväxt.

Under veckan presenteras och diskuteras de styrdokument som formulerar förskolans och förskollärarens samhällsuppdrag genom föreläsningar och en workshop (se workshop: Läroplan för förskolan). Målet är att du ska kunna beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument, få insikt i hur olika tolkningar kan ta sig uttryck i verksamheten samt kunna redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla dig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution. Även demokratiuppdraget i förskolan tas upp i en föreläsning.

Akademiskt skrivande och retorik behandlas, eftersom en viktig lärarkompetens är att kunna uttrycka sig i skrift, såväl som att muntligt kunna presentera ett innehåll för andra.

Förväntade studieresultat:

- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärarens demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskola

Halldén, Gunilla (red) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*.

Lindensjö, Bo (1999). Demokrati. I: SOU 1999:77. *Demokrati och medborgarskap*.

Demokratiutredningens forskarvolym II. Stockholm: Fakta info direkt (s. 11-34).

Lindstedt, Inger (2013). *Textens hantverk: om retorik och skrivande*. 2., [rev.] uppl.

Swaan, Abram de (2003). *Mänskliga samhällen*. Lund: Arkiv. (s 64-74).

Thornberg, Robert (2006). *Värdepedagogik i skolans vardag: interaktivt*

reglarbete mellan lärare och elever. Diss. Linköping : Linköpings universitet. (kap 3)

Utbildningsdepartementet (2010) *Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*

Föreläsning: Förskolans styrdokument

Svensk förskola är en statligt reglerad verksamhet. Staten men även den enskilda kommunen utarbetar olika texter och dokument för att styra och kontrollera förskolan och skolans verksamhet. Under denna eftermiddag kommer du att bekanta dig med förskolans styrdokument i allmänhet och förskolans läroplan i synnerhet.

Föreläsare: Birgitta Söderlund Wijk, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

Föreläsning: Demokratiuppdraget i förskolan och barnkonventionen

Föreläsare: Stefan Lundholm, adjunkt i sociologi vid institutionen för utbildningsvetenskap

Föreläsning: Lärares retorik

Föreläsning: Akademiskt skrivande

Föreläsare: Desirée Fristedt, adjunkt vid institutionen för svenska språket

V39

Demokrati och värdegrund

Denna vecka behandlas demokrati- och värdegrundsuppdraget. Målet är att du ska kunna förklara och förhålla dig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag samt till förskollärarens demokratifostrande funktion. Som stöd för detta genomförs en workshop med rollspel (se workshop: Rollspel) där olika pedagogiska/etiska dilemman står i fokus samt ett seminarium (se seminarieuppgift 2). I samband med detta seminarium presenteras också den gruppuppgift (se gruppuppgift) som kommer att präglade nästa veckas arbete. Veckan avslutas med ett studiegruppsarbete om demokrati och värdegrund.

Förväntade studieresultat:

- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärarens demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Björneloo, Inger (2008) *Hållbar utveckling. Att undervisa utifrån helheter och sammanhang.*

Fällman, Barbro(2002) *Tala & engagera. Populär presentationsteknik..*

Lundgren m fl (2010) *Lärande, skola, bildning.* Kap 3

Orlenius, Kennert & Bigsten, Airi (2008) *Den värdefulla praktiken: yrkesetik i pedagogers vardag.*

Riddersporre, Bim & Persson, Sven (2010) *Utbildningsvetenskap för förskolan,* kap 4

Föreläsning: Etik och värdegrund i förskolan

I ditt blivande arbete som förskollärare är du själv ett redskap i den pedagogiska verksamheten. Vilka värderingar har du och hur ställer sig dessa i relation till förskolans styrdokument? Föreläsningen lägger grunden för etiska diskussioner och förhållningssätt i förskoleverksamheten.

Föreläsare: Gunilla Herrlin, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

Föreläsning: Sekretess och juridik

I föreläsningen behandlas begrepp som etik, moral, juridik, förtroende och respekt. Är myndighetsutövning på ett professionellt och mänskligt sätt möjligt? Vad får jag säga eller skriva och vad bör jag säga eller skriva?

Föreläsare: Jörgen Nilsson, adjunkt i pedagogik, mellanstadielärare och rektor

V40

Förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor

Under denna vecka avslutas den första delkursen genom att du nu ”knyter ihop” dina kunskaper. Detta gör du dels genom ett grupparbete som fokuserar demokrati och värdegrundsfrågor, (se gruppuppgift), dels genom den avslutande individuella examinationsuppgiften som ska ses som en sammanfattning av första delkursen (se examinationsuppgift 1).

Förväntade studieresultat:

Delkurs 1: Förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor, 7.5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhällliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärarens demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Samtlig litteratur i delkurs 1 (se kursplan)

8 Uppgifter delkurs 1

Seminarieuppgift 1: *Förskolans historia och framväxt*

Föreläsningar:

Att utvecklas till och som lärare i en tid av ständiga utmaningar

Om konsten att vara lärare

Förskolans historia och framväxt

Litteratur:

Lundgren m.fl *Lärande, skola, bildning, kap 1-4*

Riddersporre & Persson *Utbildningsvetenskap för förskolan., Del I: kap 1-3*

I en förberedande text (ca 2 sidor) inför seminariet bearbetar du nedanstående frågeställningar. Ta med dig din text till seminariet där du ska vara beredd att presentera dina tankar. Tänk på att använda referenser, dvs hänvisa till litteratur eller föreläsare.

1. Nedanstående förgrundsgestalter har spelat stor roll för förskolans utveckling i Sverige.

Välj en av dem och berätta vem det var och vilka avtryck han/hon har satt i förskolans historia. Tänk på att ta med de mest centrala pedagogiska idéerna.

☐ Friedrich Fröbel (1782-1852)

☐ Alva Myrdal (1902-1986)

☐ Ellen och Maria Moberg (1874-1955 resp 1877-1948)

2. På 1900-talet bidrog demokratibegreppet till att forma nya visioner om skola och dess samhälleliga uppdrag, redogör för dessa!

3. Barnstugeutredningen som tillsattes 1968 kom att förändra debatten och villkoren för förskolan. Varför och på vilket sätt?

4. Redogör för hur förskollärarytbildningen har sett ut över tid!

5. Välj ut någon historisk förändring av barndomen, redogör för denna och varför det är viktigt för en förskollärare att förstå detta!

6. Förskola och skola har länge utvecklats som två separata organisatoriska enheter. Historiskt sett har förskolan tillhört den sociala sektorn i det svenska samhället medan skolan har handlat om utbildning. Redogör kort för de förändringar som sker på 90-talet!

7. Förklara begreppet "educare" – vad innebär det och hur kan det ta sig uttryck i förskolan?

Din text lämnas till basgruppsläraren efter seminariet. På denna text får du inga ytterligare kommentarer, men **den används igen i studiegruppsarbete 1**

Muntlig workshop/examination

Visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Föreläsningar:

Att utvecklas till och som lärare i en tid av ständiga utmaningar
Om konsten att vara lärare

Litteratur:

Dimenäs, Jörgen [red.] (2007) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket*, kap 1
Fällman, Barbro(2002) *Tala & engagera. Populär presentationsteknik.*

- **Mål:** visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Du skall vid detta examinerande seminarium vara beredd att hålla en muntlig redogörelse på ca 5 minuter kring något som Du är intresserad av och vill delge dina studiekamrater.

Du ska inte läsa innantill men får använda kortfattade anteckningar ***som stöd*** för presentationen. Du behöver inga hjälpmedel, men kan skriva på tavlan eller visa något om det underlättar...

Bedömning görs av seminarieläraren och studenten har detta tillfälle samt kursens redovisningar att visa sin förmåga.

Studiegruppsarbete 1: ***Förskolans historia, framväxt och uppdrag i samhället***

- Beskriv minst två viktiga milstolpar i samhällets utveckling och en viktig förgrundsgestalt samt vilka konsekvenser dessa fått för förskolans utveckling.
- Beskriv hur förskollärarens utbildning, uppdrag och roll i förskolan har förändrats över tid.
- Beskriv förskolan som organisation idag och dess uppdrag i samhället samt redogör för begreppet edu-care.

Använd era seminarietexter, anteckningar och litteraturen och skriv gemensamt en text kring ovanstående frågeställningar, ca 2 sidor. Skriv referenser/hänvisningar till litteratur eller föreläsare.

Texten ska lämnas in i MyMoodle senast

Workshop: Läroplan för förskolan

Läroplanen innehåller olika avsnitt men måste förstås i ett sammanhang. Förskolans mål och riktlinjer skall förstås mot den bakgrund som värdegrund och uppdrag anger. För att kunna tolka mål och riktlinjer behöver man alltså kunna sätta dem i sitt sammanhang, ”allt hör ihop”.

Målen i läroplanen ger oss en vägledning om vilket innehållet i förskolan skall vara i form av vad barn ska ges möjlighet att utveckla och lära. Målen under de olika rubrikerna i läroplanen måste flätas samman och ses som en helhet, de måste också förstås i relation till förskolans värdegrund och uppdrag.

Under föreläsningen gavs exempel på hur man kan utgå från praktiken och söka efter läroplanstexter (teori) som kunde kopplas till det vi såg. En annan uppgift är att utgå från teorin (läroplanstexter) och iscensätta pedagogisk verksamhet. Denna växelverkan mellan teori och praktik är ett ständigt förkommande inslag i förskolan. I grupper om tre ska ni nu pröva på hur det kan vara att arbeta med denna växelverkan.

OBS! Det är nödvändigt att du har med dig läroplanen!

1. Från teori till praktik

Välj ut ett mål från läroplanens kapitel 2.2 *Utveckling och lärande*!

- Vilka kopplingar finns till mål under kapitel 2.1 *Normer och värden* samt 2.3 *Barns inflytande*?
- Hur kan ert valda mål kopplas till *uppdraget*?
- Hur kan ert valda mål kopplas till *värdegrunden*?
- Vad säger *riktlinjerna* och vad kan det innebära för dig som blivande förskollärare?
- Hur skulle ert valda mål kunna ta sig uttryck i verksamheten?

2. Från praktik till teori

Ni har fått tre fotografier hämtade ur förskolans pedagogiska praktik. För varje fotografi ska ni nu hitta kopplingar till läroplanen.

- Hur kan ni med stöd i läroplanen motivera dessa händelser?

För noggranna anteckningar över era diskussioner så att ni kan redogöra för dessa vid den gemensamma sammanfattningen!

Studiegruppsarbete 2:

Förskolans demokratiska uppdrag

Frågeställningar ges på föreläsningen med Stefan Lundholm.

Workshop: *Rollspel*

Tid och plats: se schema

I samband med denna workshop kommer ni att delas in i grupper och tilldelas ett antal pedagogiska dilemman utformade som rollspel. Rollspelen genomförs enligt instruktionerna.

Gemensam avslutande diskussion:

Vi ställs hela tiden inför valsituationer. Varje handling du utför innebär ett val. Detta blev antagligen uppenbart under era diskussioner kring etiska dilemman och de rollspel ni genomförde. Dagens workshop avslutas med att vi tillsammans diskuterar hur du upplevde de rollspel ni genomförde och de etiska dilemman ni diskuterade: Vilka tankar och reflektioner gjorde du? Var det något dilemma som du fastnade mer för än de andra? Varför?

Seminarieuppgift 2: Den värdefulla praktiken

Föreläsningar:

Värdegrund

Etik och värdegrund i förskolan

Workshop/rollspel

Litteratur:

Orlenius & Bigsten *Den värdefulla praktiken*

Aktuella styrdokument för förskolan

A. I en förberedande text *inför seminariet* bearbetar du nedanstående frågeställningar. Referera till litteratur samt ge dina egna reflektioner i anslutning till innehållet. Ta med dig din text till seminariet där du ska vara beredd att presentera och diskutera dina tankar.

- Vad menar Orlenius & Bigsten med ”den moraliska dimensionen” i pedagogens arbete?
- Vilka grundläggande etiska värden talar författarna om och vad innebär dessa?
- Beskriv de moralfilosofiska perspektiv (olika ”etiker”) som tas upp i boken!
- Vad innebär yrkesetisk kompetens?

B. Vår egen bakgrund har betydelse för hur vi själva utvecklas som professionella pedagoger. Man kan säga att ”vi människor är som växande träd och vi har alla våra årsringar”. Skriv en text (här krävs inga referenser) där du reflekterar över:

- Vad gällde då – när du var barn? Vilka normer och värderingar var viktiga i ditt barndomshem?
- Hur ser din motsvarighet ut i dag? Vad har du kvar? Vad har du förkastat? Varför?
- Vilka förebilder har du med dig från din egen uppväxt, t ex från förskola, skola, fritidshem, arbetsliv osv? Varför är dessa betydelsefulla för dig?
- Vad tror du att detta, din ”ryggsäck”/dina tidigare erfarenheter, har för betydelse för hur du idag möter barn och hur du agerar i verksamheten?
- Hur skulle du själv vilja bli ihågkommen av de barn du kommer att möta i ditt blivande yrke som förskollärare?

De båda texterna lämnas till basgruppsläraren efter seminariet. På dessa texter får du inga ytterligare kommentarer.

Gruppuppgift: Ett pedagogiskt och etiskt dilemma

Uppgiften presenteras vid seminariet den 27/9 (samt i MyMoodle)

Varje grupp arbetar med uppgiften under perioden 27/9-1/10
Redovisning den 2/10, tid och plats: se schema

Föreläsningar:

Barnkonventionen

Värdegrund

Etik och värdegrund i förskolan

Sekretess och juridik

Retorik

Workshop/rollspel

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Björneloo Hållbar utveckling

Fällman Tala & Engagera

Orlenius & Bigsten Den värdefulla praktiken

Denna uppgift examineras individuellt men som ingående i ett gruppssamarbete (ca 4 studenter/grupp). Uppgiften består av:

- Ett dokumenterat arbete (1 skriftligt dokument/grupp)
- En presentation/redovisning av uppgiften som också innehåller en gestaltande del, ca 15 min

Bedömningskriterier - gruppuppgift:

Vid bedömning av gruppuppgiften används betygen Godkänt eller Underkänt. Betygssättningen är individuell i det att varje individs insats i gruppen bedöms.

För GODKÄNT krävs att

- gruppen i sitt val av pedagogiskt och etiskt dilemma visar grundläggande kunskaper i värdegrundsfrågor i en pedagogisk verksamhet
- gruppen visar grundläggande förståelse för gestaltande uttrycksformers roll i pedagogiskt arbete genom sin argumentation i valet av gestaltning
- gruppen visar grundläggande förståelse för retorikens betydelse för en god presentation
- studenten aktivt medverkat och bidragit i grupprocessen

Examinationsuppgift 1:

Förskolans historia, värdegrund och samhällsliga villkor 7,5 hp

Dina seminarietexter, deltagande i seminarier och workshops samt examinationsuppgifter tidigare i delkursen är ett uttryck för den lärandeprocess som du hittills har genomgått. I denna examinationsuppgift sammanfattas och synliggörs delkursens centrala innehåll. I uppgiften examineras också det akademiska skrivandet.

Instruktioner:

En förutsättning för att uppgiften ska bedömas är att den är utförd enligt anvisningarna.

Samtlig litteratur i delkurs 1 ingår i uppgiften.

Omfattning: 4-6 A4-sidor exkl referenslista
Times New Roman, 12 p, enkelt radavstånd

Texten skickas som inlämningsuppgift i MyMoodle senast den 6/10, kl 12.00

Uppgiften är *individuell*, vilket innebär att du självständigt måste formulera dina svar på frågeställningarna.

Uppgiften bedöms G/VG/U enligt bedömningskriterier nedan.

Bedömningskriterier:

För GODKÄND krävs att den studerande:

- visar grundläggande *kunskap och förståelse* för aktuellt innehållsområde, litteraturens bärande idéer och centrala begrepp

De i kursen ingående bärande idéer och centrala begrepp definieras enligt kursplan som:

Utbildningsväsendets samhällsliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv; förskolans olika styrdokument; demokrati och förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag; förskollärares demokratifostrande funktion; de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald och hållbar utveckling; uppdraget som förskollärare, förskolan som arbetsplats och samhällslig institution; ett grundläggande akademiskt skrivande; visa kommunikativ kompetens

- visar förmåga att *reflektera* över aktuellt innehållsområde och centrala begrepp

- *refererar* till litteratur på ett konsekvent sätt
- har skrivit en text som innehåller en *tydlig struktur* och ett *fungerande språk* som underlättar för läsare att förstå textens innebörd

För VÄL GODKÄND krävs, utöver kriterierna för godkänt, i sin skriftliga framställning även:

- visar på en *breddning och fördjupad* förståelse av innehållet genom att kunna inta olika perspektiv
- visar på en *utvecklad reflektionsförmåga* i texten genom att problematisera innehållet
- visar utvecklad förmåga att *se samband och mönster*, t ex genom att se paralleller och/eller dra relevanta slutsatser

1. Förskolan som samhällelig institution

Under kursen har du tagit del av förskolans historiska framväxt och förskolan i ett samtidsperspektiv.

- a. Redogör för några historiskt sett centrala samhällliga förändringar och dessa förändringars betydelse för förskolans samhällliga uppdrag idag.
- b. Beskriv förskollärarens samhällliga uppdrag och förskollärarens ansvar och roll i förskolan.

2. Förskolans styrdokument

Förskolan styrs av samhällliga dokument på olika nivåer såsom barnkonventionen, skollagen (tillämpliga delar) och läroplan för förskolan.

- a. Redogör för *hur* dessa dokument styr förskolans verksamhet på olika sätt.
- b. Ge en *övergripande* beskrivning av innehållet i dessa tre styrdokument utifrån förskolans perspektiv.

3. Förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag

I förskolans läroplan står det att ”Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles demokratiska värderingar och efter hand omfatta dem” (Skolverket, 2010, s 8).

- a. Redogör för ett par demokratiformer och jämför dessa med varandra. Vilka skillnader respektive likheter kan du urskilja?
- b. Resonera kring vad förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag skulle kunna innebära för dig som förskollärare i förskolans verksamhet.

4. Hållbar utveckling

Undervisning för hållbar utveckling kan enligt Björneloo (2011) ses som

- ✓ Ett etiskt projekt
 - ✓ Ett kulturbygge
 - ✓ Individens hållbara utveckling
- a. Redogör för innebörden i de tre begreppen.
 - b. Sök i läroplanen efter läroplansmål som du kan koppla till respektive begrepp och motivera ditt val av mål.